

SZABADSÁG

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:		Felelős szerkesztő	Kiadó laptulajdonos:	Egyeszkám ára 4 fillér.
Helyben: Negyedévre	3 korona	Rudnyánszky Gyula.	László József.	Gyakorlatosság és kiadóhivatal:
Egy évre:	12 "			Debrecen, Csapó-u. 9. — Telefon
Postán: Negyedévre	5 "			
Egy évre:	20 "			

ROSTA.

Az összes budapesti lapok ökölnyi betűkkel hirdetik a Franklin-társulat legújabb irodalmi vállalkozását. A Franklin-társulat célja, szándéka kétség nélkül tiszteletreméltó. A legérdekesebb magyar regények gyűjteményét adja ki halvan kötetben. Azt mondja, hogy ez a gyűjtemény minden művelt magyar ur család örökbecsű könyvtára lesz. Továbbá bejelenti, hogy Mikszáth Kálmán az egyes kötetek elé megírja az írók jellemrajzát. A nagy magyar elbeszélő méltatja a magyar elbeszélő irodalom jeleseit. A bevezetések sorozata együtt a magyar regényirodalom kész története. Ime, így zeng a beharangozás csalogató éneke!

Kisső gyanus volt előttem, hogy Mikszáth a fecsegő, a felületes, az anekdotázó Mikszáth vállalkozik írók jellemrajzának, a magyar regényirodalom történetének megírására. Ehhez annyit ért, mint hajdu a harangöntéshez. De hátba egyszer a kapanyél is elsül!

A gyűjtemény első sorozata már megjelent. Elolvastam, a mit Mikszáth Csiky Gergelyről, Pálffy Albertről, báró Keményről és Vadnai Károlyról csevegett. És valósággal felháborodtam. Ekkora büns felületesség, ily léha nembánomság mégsem járja, még irodalmunk e borzasztó üzletelvű súlyedségében sem! Szinte leri a bevezetések minden betűjéről, hogy Mikszáth jó pénzért kedvetlenül, robotba irta ezeket az értéktelen tarcolatokat.

Különösen a mit Csiky Gergelyről,

az egész vállalat első kötetében, tehát mintegy bevezetésül, a méltatás alaphangját ütve meg, ír Mikszáth Kálmán: az cinizmusával, felületességével, borközi hangjával felülmul minden képzeletet. A bevezetés mindössze 140 sor. Mikszáth össze-vissza esevég 95 soron át hetet-havat végül a 100-ik sorban kisüti, hogy a bikafejű, vastag nyaku, kidülledt szemű, idomtalan kövér emberke mindent össze-irkált, sőt még regényeket is és mint ilyen kerül be a gyűjteménybe: S mitán elesevegi három sorban, hogy Csiky regényei bizony nem sokat érnek, Csikyt egyszerűen irodalmi szarkának nevezi s irodalmi orgazdasággal vádolja.

Ez a rész szóról-szóra így hangzik:

Egy kis jegyzőkönyvet tartogatott zsebében, abba jegyezte be, ha jó ötletet, életet, apercut olvasott vagy hallott. Ez a kis könyv volt az ő virágos kertje. Másrészt mint dramaturgnak módjában állt a szemét kiaknázása. A használhatlan darabokban előforduló használhat téglatörmelékéből építette föl meséit, s a kis könyvecskéből bokrótázta föl őket.

Amelyik mese be nem vált szindarabnak, regényt csinált belőle. Regényei kevesebb igényűek, mint darabjai, de mindenik becsületes munka; s emlékeztetnek színműveire, vannak bennök esattanó jelelenetek, érdekes mese, mely az olvasót megfogja, egy kis melegség, egy kis illat, nem tulságosan sok, csak amennyi épen telik.

Az a kérdés, méltó-e egy elhullatott szemét kiaknázásából élőködő író

arra, hogy örökbecsű regénygyűjtemény első kötetét vele kezdjék?

Avagy megérdemelte-e Csiky Gergely, hogy Mikszáth Kálmán így csevegjen róla?

* * *

Borzasztó gonosztevő lehet az a Tiza Pista. Elveszi az ellenzék utolsó falatját is. Ő minden áron dolgozni akar és ügyet se vet rá, hogy miből fog akkor az ellenzék megélni?

Ime most az a terve, hogy még ebben az évben letárgyalatja a jövő évi költségvetést. Akkor aztán jöhetnek a véderőtörvény, a kiegyezés meg a többi nagy kérdések. És akkor aztán az ellenzék, ha a fejére áll is, az országot semmiféle erőszakkal, obstrukcióval válságba törvénytelen állapotba nem sodorhatja.

Ha még kárt sem okozhatunk a hazának: érdemes-e ellenzékinek lenni? Megfontolandó!

* * *

— Tyü! az áldóját, Debrecennek már mégis lesz esatornája és vízvezetéke.

— Nem hiszek én abban! — böki a szót ki a még kövérebb városatyja, aki egy testes civis atyánkfíával ül a Bika előtt.

— Már pedig meglesz, mert Acél Géza nagyon akarja.

— Még akkor se hiszek ebbe az egész vízvezetékbe. Ha elfogy egy-két millió, megreked az egész munka, mint annak idején az ártézi ott a nagy templom előtt, melybe jókora vagyont furtunk bele.

— No de ezt már a közgyűlés egyhangulag kimondta.

— Épen azért nem bizok benne mert ha valami jót határoz a közgyűlés az mindig el sokott aludni az irattárban!

ZÁDOR LAJOS női ruha készitési műtermében elsőrendű gyakorlott varrónok felvételnek

TOLNAI DANIEL Debrecen piac-utca 49 szám
o a főpostával szemben, o

ajánlja legnagyobb választéku raktárát, férfi-, női- és gyermekcipőkben.

Legjobb minőség.

Olcsó árak.

Vidéki kiállítások.

— szept. 6.

A kultura haladásának legpon-
tosabb fokmérője a kiállítások. Ha
ujabb időben praktikus értéküket —
nem egészen jogtalanul vitatják is,
erkölcsi hasznukat tagadni nem le-
het. Különösen áll ez hazánkra nézve
mely sok évszázadon át megmarad-
hatásáért védelmi harcot küzdvén,
azt a törekvést, hogy a nyugoti
államok műveltségének megfelelő
szinvisonalra emelkedjék, csak sok-
kal később tűzhesse munkacéljául,
mint a békésebb viszonyok közt élő
szomszédok.

A magyar néptaj nem nélkülözi
sem az erőt, sem a szilárd akaratot
hogy a kulturamunka terén kiegítő
eredményeket érhesse el. Bizony-
ságra a közelebb lefoly néhány
évtized története. E kevés évtized
alatt a magyar nemzet, élvezvén
háborítatlan önállóságát és élvén
annak kedvezményeivel, józanul
mérlegelte és megfelelően kihasz-
nálna a kínálkozó alkalmakat, seré-
nyen dolgozott, s céltudatosan rakott
követ köre, hogy biztosan felépítse
kulturájának impozáns palotáját.
Nem mindig tudott ugyan kibonta-
kozni az idegenszerűségből, melynek
nyomait iparán művészetén egyaránt
észlelhetni még ma is. — De noha
műveinken gyakran fájlalhatjuk a
magyar eredetiség hiányát, nem e
elégtétellel kell mégis konstatálnunk
hogy rövid idő alatt legalább is
megközelítettük a kultura ama szint
jét, melyre a külföld csak évszáza-
dokig tartó tevékenység révén jut
hatott.

Nemzeti önértékünket emelő
tudat tehát az a tény, melyet kiál-
litásaink dokumentálnak. De vidéki
kiállításainknak ezenkívül van egy

másik, erkölcsi szempontból nem
kevésbé méltánylandó előnyük, az
tudni illik, hogy a vidék önállóságát
mutatja. Legyen a főváros büszke
sége minden magyarnak, találhasson
ott mindent, a mi a világvárosok
ékessége, legyen az empórium
művészetnek, iparnak, kereskede-
lemnek, a közéletnek általában. De
ne legyen tenger, mely elnyeli az
apró erecskéket, még mielőtt hatal-
mas folyókká szélesedhetnének. —
Alljon magasabban mint vidéki tár-
sai, kik dicsőségére hódolnak neki
mindennel a mi kiváló és remek —
de azért súlyával ne nyomja el
azokat, kik fényéhez hozzájárulnak.

Sajnos, hogy éppen ez irányban
vagyunk eredetiek. Németországban
például minden városnak, még a
kisebkeknek is, vannak speciális
aspirációi a tudás és munka terén.
Lakosságszámra a minagyközségeink
mögött maradó városok külön tuda-
mányos muzeummal, nagy könyvtár-
ral, állandó színházzal, esetleg töb-
bel, sőt egyetemmel is dicsekedhet-
nek, nem is említve azt a tényt,
hogy társadalmi életük súlypontja
a szűkebb hazán nyugszik, nem úgy
mint nálunk, hol tévesen értelmezett
nagyzással minduntalan a főváros
felé irányul tekintetünk, ama főváros
felé, melyet az izlés, a divat leghi-
vatott birájának tartunk, nem gon-
dolva meg, hogy épp a főváros az,
mely francia, angol, német s tudja
Isten, mi más idegen égről nyeri
napfényét, míg az igaz magyar élet
és szokások leghivebb követője
gyanánt kellene szerepelni a vi-
déknek.

Valamint az okos szülő sem
adja oda jótéteményeinek egész
tarsolyát sok gyermeke közül egyet-
len egynek, úgy nem helyes az
ország erejét, összes szellemi kin-

esét, vagyonát kizárólag egyetlen
városra, metropolisára pazarolni.

A ki tehát őszintén kívánja,
hogy a haza kulturája és jóléte
gyarapodjék, az kell, hogy az egész-
séges decentralizáció hiva legyen
és szívesen kell látnia, hogy a vidék
erősödik.

Az ősz nálunk ujabban nem-
csak a szőlőt, és más gyümölcsöt,
hanem a kiállításrendezés tervét is
is érleli meg. Hódmező-Vásárhely és
Sopron után most Miskolc és Vesz-
prém városok nyitották meg kiállí-
tásaik kapuit.

Miskolc iparművészeti kiállítást
rendezett. A kiállítás anyaga oly bő
és gazdag, hogy mindenki, még a
fővárosi ember is méltán megbámul-
hatja. Remekeltek a kiállító iparo-
sok, kik beigazolták, hogy nem érik
be iparuk gépies folytatásával, ha-
nem kifejezésre igyekeznek juttatni
képzett és tisztult műizlésüket is.
S a mit ezen a pazar bőkezűséggel
felszerelt, ékes kiállításon láthatunk,
az kiválóan alkalmas arra, hogy a
magyar keblet megelégedett önért-
zettel töltse el. Ime: a magyar Gé-
niusz nem pusztult el, az idegen
káprázatos csillogás csak homályba
szorította eddig, de azért élt és él
most is!

A kiállított iparművészeti cik-
keknek nem a művésziessége, sem
nagyszerű koncepciója, sem bámulat-
os technikai kivitele (mely kitűnő
tulajdonságok mind meg vannak
bennök), ragadják meg első sorban
figyelmünket s érdemesítik a mis-
kolci kiállítást arra, hogy kimagasló
iparművészeti eseményszámba men-
jen. — erre kivált az jogosítja,
hogy a cikkek készítésénél alapul
szolgált eszmék magyar eredetisége
tükröződik vissza minden kiállított
tárgyról.

Diákok álma . . .

Írta: Sarkady István.

Vége a hosszú szünidőnek, beállt a
diligencia. A vakáció utolsó napjai örü-
letesen rohantak, mint a mesebeli sár-
kányok. A jó anya szíve összeszorul,
szeme megtelik könnyel s a szigorú te-
kintetű apa tudta nélkül oda csusztat
egy pár hatost diák fiának, hadd vegyen
rajta valamit az uton . . . Sokszor kap-
hat még a diák egyszer máskor, talán
nagyobb összeget is, de ilyen jól eső pár
hatos ritkán jut kezéhez.

Elbucsznak a testvérek is; nem
tudván egyéb szóhoz jutni: arra kéri-
kesüket vagy bátyukat, hogy ne felejtse-
néha-néha egy két képes lapot küldeni.

Elindul a szekér; míg az állomásig
érnek meghatottan int bucsut a sok is-
merős helynek . . . Most egy zöld palán-
kos ház elébe érnek. Hajnali három óra
van, valaki megnyitja a zsalut, kendő
lobogtatás, egy sokat kifejező kalap-
emelés és mindketten azt gondolják, de
soká lesz karácsony . . .

A trüszögő vonatból még vissza
néz; mikor faluja eltűnik, elégedetten

veti magát s 3-ad osztályu kemény fa-
padjára, ébren álmodik . . .

Majd megérkezik a nagy városba.
Szét néz a vén iskola falai közt. Az
első pillanatra valami hűvös érzés lepi
meg, a mint belép a tudományok tár-
házába. Elolvassa a fekete táblán lévő
hirdetményeket. Vig cimborákkal talál-
kozik, van beszéd: kik lesznek a
tanárok!

— Te az öregnek nem igen kell
tanulni, szól az egyik, de bezzeg izza-
dunk mi az R . . . keze alatt.

Jól telik az idő, hamar este lesz.
A nap átélt fáradalmaitól eszaggeden
dől a diák a jól tevő álom karjai közzé.
Vajon miről álmodhatnak ilyenkor a
diákok? — —

Brrr, brrr . . . most robog a vil-
lamos a felső dernai szfalt bánya alag-
utjában. Nyolcan ülnek a kis fapadokon:
asszonyok, lányok, fiúk. Hangulatuk
vidám, a meleg nap után szinte üdítőleg
hat az alagút hűse. Kurjongatnak, da-
lólnak:

— A cigányok sátora . . .

Leégett az éjszaka . . . jaj, jaj, a
kalapom, a kalapom lecsúszott, sikolt az
egyik utitársam közbe. A nagy lármában
elvegyül a jajszó, és csak öt perc múlva
áll meg a villamos. Neki indulnak a
kalapkeresésnek. Diákunk vissza felé
megy az alagutban, minden lépésben
gyufát gyújtva. A sötétben eltűnő diákot
már nem látják, mikor megkerül a kalap
s a villamos megindul.

— Hó megálljunk, — kiálltoz az
indulásra figyelmes elmaradt diák, meg-
álljunk én még itt vagyok . . .

— Ne kurjongass te örült, hagyd
bennünket aludni, — szólal meg bosz-
szusan egy másik diák egy másik . . .
ágyon.

*

— Kedves barátaim! Fel köszön-
tésem nem hiu pompa dall: meleg szív-
ből fakadó érzés, melynek ajkam gyenge
tölmácsa. Kívánom, hogy az Isten a
Lajosokat sokáig megtartsa, ugyszintén
minket is barátságunkban! (Hosszas
éljenzés, pohár koccintások.)

Jó vacsora következik, utána bo-

Az a művészeti érzék, a melytől iparosaink művein testet öltött, a nép, a magyar népfaj lelkéből van merítve. Idegennek utáztatását alig láthatjuk a miskolci kiállításon. Ezért érdekes, ezért becses nekünk ez a kiállítás, mely a saját erőnk, a saját lelkünk hamisítatlan képe.

A szinmagyar népességű Veszprém, Szent Istvánnak kedves városa is kiállítást rendezett. Ez a kiállítás mindenben vetélkedik a miskolcival, s miként ott, itt is a magyarság üli diadalát.

Csak hogy — s ez Veszprémnek dicsőségére válik — itt a magyar jellegűség kevésbé lép meg, mint amott, mert hiszen ősidőktől fogva Veszprémet tőzgyökeres magyar városnak ösmerjük. A kiállítás fogalmat nyújt arról, hogy a Dunántul iparosai minő derekas munkát végeztek, mennyi szorgalmat, nagyfoku szakértelmet fordítottak műveikre.

Fájdalom, oly időket élünk most a mikor az anyagi siker nem tart lépést az erhölesivel. Nem a kiállítási rendezőségek anyagi sikereiről beszélünk. Mert a kiállításokat sokan látogatják s remélni lehet, hogy a kiállítások költségei fedeztetni fognak, sőt némi felesleg is lesz. De beszélünk arról az anyagi sikerről, mely a kiállítóknak rendelések alakjában jutna, — de ily irányban alig lesznek kielégítve igényeik. Hiába, a rossz esztendő itt is érezteti hatását.

Ne lankassza az el iparosainkat, hanem haladjanak ernyedetlenül ki tüzött céljuk felé! A teljes siker, ha késik is, nem fog elmaradni.

rozás. Az éjjeli órákban mindjökön erőtesz az ugynevezett világfájdalom . . . sírnak kiengesztelhetlenül . . .

A diák felébred és könyeseppeket törül ki szeméből. Talán nem is álom volt . . . igen, meg történt most nem régen . . . Lajos napkor . . .

— Igazán szeretsz engem Ilius? mond tiszta szivedből, legyen a biborba vont nyugvó nap tanunk, hadd legyen vigasztalónk az, hogy van valaki, a ki gondol rám, fáradozásaim nehéz perceiben . . . óh mond Ilius?!

— Szeretlek Pista szeretlek, csak az nem vigasztal, hogy távol és oly sokáig maradsz töllem . . .

— Megnyugtattál, Isten megáldjon érte . . .

A szerelmesek ajka egy hosszú csókban össze fort, a diák melegen csókolja a . . . hideg ágyvasat . . .

*

A munkácsi vár hidján megy fel-felé két jóbarát, örök, igaz szeretet, megfontosodott bizalom köti őket össze. Oh nagy Rákóczi nézz le rájok magas

— szept. 4.
— A nemzetközi börtönügyi bizottság ma délelőtt a képviselőház 1. számú termében megkezdte tanácskozásait, amelyeknek célja a jövő esztendőben Budapesten tartandó nemzetközi börtönügyi kongresszusnak előkészítése.

Az ülésen, melyet Rickl Gyula igazságügyminisrteri tanácsos vezetett, maga Plósz Sándor igazságügyminisrter s megjelent s francia beszéddel üdvözölte, a bizottságot.

A megjelentek a minisrter beszédét élénk tetszéssel fogadták.

Ezután Rickl Gyula köszönetet mondva a minisrternek az ülésen való megjelenéséért és a bizottságot üdvözölő szép szavaiért, a maga részéről is melegen üdvözölte a megjelenteket s hosszabb beszédben kifejtette a bizottság tanácskozásainak jelentős voltát.

Az élénkezéssel fogadott elnöki megnyitó után áttértek a napirendre, amelynek során a bizottság már ma elvégezte munkája nagy részét.

A tanácskozásokat holnap folytatják.

A nemzetközi szövetkezeti kongresszus.

I. nap.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, szept. 5.

Ma kezdődött a nemzetközi szövetkezeti kongresszus. Délelőtt 10 órakor a szövetkezetek nemzetközi szövetségének központi bizottsága tartott Wolff Henry elnöklele alatt ülést a köztelken. Ezen az ülésen a bizottság a szövetség belső folyó ügyeit intézte el.

Délután fél 1 órakor volt a szövetkezeti kiállítás megnyitása. Az Iparművészeti múzeum földszinti kupolatermében és előkelő vendég gyűlt ez alkalomra össze, ott voltak többek közt gróf Károlyi Sándor, gróf Dessewffy Aurél, őrgrof Tallaviczi Ede, gróf Zselénszky Róbert, gróf Zichy Jenő, Juakfalvy Géza államtitkár, Ivánka Oszkár, Bujanovics Sándor, Jeidl Ambrus, Radisich Jenő, Márkus József főpolgármester, Halmos János polgármester, gróf

Zichy Aladár, Nemesházi Kiss Pál, Nagy Ferenc ny. államtitkár, Rubinek Gyula, Jeszenszky Pál, Penczel Ferenc, Gerley József, Balogh Elemér, Wildfener Károly szövetkezeti vezérigazgatók, Beniczky Ferenc v. b. tt. Horváth János Inerks Pál, Horváth Jenő, dr. Suhajda József, Ibl Felit és mások. A külföldiek közül Wolff Henry, Rocnigi gróf, (francia) J. e. Gray (angol), Hógóbro (dán), Blein M. P. (dán), Czuger (német) Wrabesz (osztrák), Avramovisek (szerb) Albezi (német), Kaufmann (német) Mae Innes (skóti) Schát, Muller (svájci) Hélie, Barré (francia) Inaxwell (angol) központi bizottsági tagok. A külföldi vendégeket megérkezésükkor Szilassy Zoltán O. M. G. E. titkár fogadta, után Darányi Ignác v. b. h. t. a magyar gazdaszövetség elnöke mondott francia nyelvű szép beszédet.

Darányi Ignác beszédére a szövetkezetek nemzetközi szövetkezetének elnöke Wolff Henry W. válaszolt francia nyelven. A nemzetközi kongresszus nevében meleg köszönetet mondott azon szép szavakért, melyeket Darányi Ignác ur Oexelenciájától hallottunk. Gróf Károlyi Sándor ur Oexelenciájának meghívására szívesen jöttünk ide, hiszen ismerjük az ő munkásságát, eljöttünk ide, hogy feltűzzök itt a szövetkezés zászlóját és apostolai legyünk ezen eszmének a keleten. Ez a kiállítás egy részét képez a mi kongresszusunknak, amelyből szintén láthatók a mi eredményeink. Köszönetünket fejezzük ki a helyi bizottságnak és különösen dr. Horváth János urnak, aki ezt a kiállítást olyan szépen rendezte hogy bátran állithatom, miszerint ő elsőrangú szervező erőnek bizonyult, — de e mellett sikeres munkájában odaadást, lelkesedést és kitartást vitt vele. Köszönjük Károlyi Sándor grófnak, Darányi Ignácnak és a magyar szövetkezőknek, hogy bennünket ezen kiállítás rendezésével meglepni szívesek voltak. Örömmel tekintjük meg ezen tanulságos kiállítást.

A zajosan megéljenzett beszéd után a jelenvoltak Dr. Horváth János kalauzolásával mellett megtekintették a kiállítást.

trónusodból, áld meg őket; vajha minden ember így szeretne és így megértene egymást.

Szét néznek a várban, emlék levelet szakitnak egymásnak a nagy hársfáról, mit a 48-iki foglyok ültettek oda. Majd kölcsönösen zárják be egymást hajdan Kazinczynak a nagy literátornak cellájába. Bámulva tekintenek a mély sziklába vésett kutba; megtestesülve tájják ebben az ősök erős akaraterejét és áldozatkésztségét. Az egyik jóbarát egy kidobott régi vassrófót talál: első gondolata, hogy barátjának adja, kikészítve, ha megszerezheti. Megállnak a nagy milléniumi oszlop alatt, tetejében turulmadár szájában kardot tartva néz a Verecke felé . . .

Hej Árpád, ha még egyszer szétnézni jönnél a Verecke szoroson át hozzánk, talán még a szorostól visszatérnél . . . Hová lett innen Árpád ivadéka?!

*

Szigoru tekintetü, de nyájas hangu tanár ur ül a zöldposztós katedráu cenzialja a tanulót:

— Mondja meg barátom, melyik Kopernikus tana?

A diáknak a száján a kérdésre járó felelet, maga sem tudja miért, de nem felel, pedig akarna is.

— Mondja meg mit fedezett fel Leverier?

A diák még mindig az előbbi állapotban van és nem felel.

— Mi a mozgás 2-ik törvénye?

— De tanár ur hisz tudom én ezeket, de mégsem járja, így bánni az emberrel!

— Hallgasson barátom, maga számára és még felesel, várjoncsak, lesz rá gondom, hogy ne csak ebből bukjon el!

A diákról csurog a veriték, mert ösmeri, hogy milyen szavatartó a tanár ur. A nagy izgatottság miatt felébred s örül, hogy még csak év elejének első napja van és hogy az álmában kapott szekundát kijavíthatja . . .

Jó reggelt! . . .

Debrecen közigazgatása augusztusban.

A közigazgatási bizottság ülése.

Debrecen város közigazgatási bizottsága tegnap délután a városháza kistanácstermében megtartotta rendes havi ülését. Az ülést érdekessé és fontossá tette, hogy a szakelődök jelentésén kívül több felszólalás történt egyes bizottsági tagok részéről. Így *Fejér Ferenc dr. Debrecen vasuti hátrányait*, majd az egészségügy kérdésénél a *pékműhelyek botrányos állapotát és Márk Endre a pénzügyi palota felépítését* tette szóvá.

Általános meglepedést tettek *Fauszt Elek* pénzügyigazgatónak az a kijelentése, hogy a pénzügyminiszter a régi áruaktár lebontását és új áruaktár építését határozta el, amivel a debreceni kereskedők régi óhajta fog már teljesebbé menni.

Ellenben megdöbbenést keltett a polgármester jelentésének az a része, hogy a rendőrség ügyének kellő vezetése lehetetlen, mert a szabadságolások, betegségek, felfüggesztések miatt a *kerületi kapitányságok tisztviselői nélkül vannak.*

Az ülésen *Domahidy Elemér* főispán távollétében *Kovács József* polgármester elnökölt. Jelen voltak: *Vecsey Imre* főjegyző, *Bészler Károly* árvaszéki elnök, *Fauszt Elek* pénzügyigazgató, *Galánffy János dr. kir. ügyész*, *Sárváry Gyula dr. tiszti főorvos*, *Csánky Viktor kir. tanfelügyelő*, *Latinovics Mihály kir. főmérnök*, *Dóczy Emil dr. tiszti alügyész*, *Márk Endre*, *Kola János dr.*, *Nemes Kálmán*, *Riekl Antal*, *Fejér Ferenc dr. Márton Imre* bizottsági tagok.

Nincs rendőrtisztviselő.

Kovács József polgármester kötelességének tartja a bizottságnak jelenti, hogy a rendőri hivatalok vezetése nagyon megvan nehezítve, mert nincs elég tisztviselő. Sokan szabadságon vannak, mások meghaltak, többen betegek vagy fel vannak függesztve. Az első kerületi kapitányi hivatal egyetlen napidijasból áll mert a kapitány szabadságon van, az egyik fogalmazó súlyos beteg, a másik meg a bűnügyi osztálynál működik. Egy

másik kapitányi hivatalnál a kapitányt a szabadságon levő főkapitányt helyettesíti a fogalmazót pedig a bűnügyi osztályhoz osztották be. Kivánatos volna, hogy a szervező bizottság végezze be megkezdett de félbeszakított munkáját, hogy ezen az állapoton segítve legyen. Kell, hogy elhatározzák, hogy betöltik-e tervezett állásokat vagy miképpen változtatnak a tarthatatlan helyzeten.

A bizottság elhatározta, hogy erre a körülményre felhívja a szervező bizottság figyelmét.

Nem lesz anyakönyvi díjak.

Dumbrava László debreceni állami anyakönyvi felügyelő jelenti, hogy a belügyminiszter egy díjnoki állás szervezésére vonatkozó kérélmével elutasította.

Debrecen vasuti helyzete.

A miniszterelnökhöz felterjesztendő félévi jelentésnél *Fejér Ferenc dr.* szükségesnek tartaná, ha a kormány figyelmét Debrecen vasuti összeköttetésének mostoha viszonyaira felhívna a bizottság. Debrecen egészen kiesett a főforgalomból, gyorsvonata nincs is, csak gyorsított személyvonata Püspökladánytól. A bizottság *Márk Endre* indítványára ezt külön felterjesztésben fogja kérni.

A sztrájk utójátéka.

A féléves jelentésben a közigazgatási bizottság azt a kívánságát fejezi ki, hogy a sztrájk mozgalom törvény útján nyerjen szabályozást. A munkaadó részesüljön kellő védelemben és a sztrájk-tanya legyen felosztható, mihielyt a tárgyalások a munkaadó és a munkások közt megszakadnak.

Adóbevételek.

Fauszt Elek pénzügyigazgató jelentette, hogy a múlt hóban állami adóban befolyt 266 988 k., maradt hátralék 592 537 kor. hadmentességi adóban 432 kor. hátralék 46 395 kor., bélyegilletékekben 32 298 kor., jogilletékekben 41 231 kor., illetékekben 1233 kor., dohányjövédékben a vármegyével együtt 145 815 kor. határvámjövédékben 10 059 kor. fogyasztási-és italadóban 25 000 kor. Fizetési halasztást saját hatáskörében 57 félnek adott.

A pénzügyigazgató egyuttal jelentette, hogy a kereskedők sürgették a vámraktár ujjáépítését. A pénzügyminiszter szülő ebbeli felterjesztésére elhatározta, hogy számol a debreceni kereskedők óhajtaival, a régi áruaktárt lebontja és újat építtet ugyanarra a helyre

mihielyt az 1905-iki költségvetés meg lesz szavazva. Valószínű, hogy I. osztályú fővámhivatallá fog átalakíttatni.

Ellenben a pénzügyi palota ügyében a miniszter még nem adott választ.

Márk Endre indítványára a bizottság meg fogja sürgetni az ügyet a miniszternél.

Közegészség és népesedés.

Sárváry Gyula dr. tiszti főorvos jelentése szerint a közegészségi viszonyok a múlt hóban kedvezőbbek voltak, mint az előzőben, úgy betegség mint halálozás kevesebb fordult elő: Juliusban 206 haláleset volt, augusztusban 157. A betegedések leginkább az emésztő szervek hurutos bántalmaiból, különösen a csecsemők hasmenéséből, állottak. Hevenyragályos betegség szörványosan fordult elő. Roncsoló toroklobban 4, hagnymázban 4 személy halt meg.

Múlt hóban születet 237 gyermek és pedig 120 fiu, 117 leány. Ezekből ev. ref. 160, ág. ev. 1., r. kath. 41, gör. kath. 11. izr. 24. Ezerlakosra 3'20 százalék esik. Évi átlag 38'5 százalék. Halva születet 6 gyermek. Elhalt 157 személy ezekből ev. ref. 108, róm. kath. 28, ág. ev. 1., gör. kath. 9, izr. 11. Házasság volt 51, ezekből ev. ref. 20, róm. kath. 8, izr. 6, vegyes 17. A közkörházban ápoltak a hó elején 272 beteget, felvettek a hó folyamán 337-et, elbocsátottak 337-et meghalt 23, a hó végén maradt 249.

A pékműhelyek állapota.

Fejér Ferenc dr. felhívja a főorvos figyelmét a pékműhelyek borzasztó állapotára. Kérdezi, gyakorol-e felügyeletet.

Sárváry dr. főorvos kijelenti, hogy a pékműhelyeket évenként két-háromszor megvizsgálják. Pincshelyiségben vannak a raktárak, nedvesek nyersék és a munkások is ott alusznak de különben a péksütemény tiszta és jó.

A tanyai iskolák.

Csánky Viktor tanfelügyelő jelentette, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszter a debreceni tanyai iskolák létesítését egy év alatt óhajtja és ennek megoldására államsegélyt helyez kilátásba.

A többi jelentések tudomásvétele után az ülés véget ért.

Iskolakönyvek

befoglalások, *passepapouk*, dobozok stb. jutányos árban készülnek.

Antalfy Ferenc

könyvkötő bórdiszmuvesnél Piac-utca 31. városházzal szemben.

Törlesztéses és egyéb kölcsönöket
Harstein Kálmán jelzalog kölcsön irodája,

a legelőnyösebb feltételek mellett
eszközöl ki o o o o o o o

Debrecen, Piac-utca 83. szám

Tollhegyen.

— Vannak mentők! — A pénzügyigazgató adóterhe. — Lepény a sütetből. —

Végre megvan! Legfőbb ideje is volt!

Szeptember 2-án délután 1 órakor megnyílt a mentő állomás. Balesetknél, szerencsétlenségűnél a közönség rendelkezésére áll. Ingyen segítkeznek az első segély nyújtásánál.

A szerencsétlenül járt embereket, nem ócska, büzös, ragályterjesztő deszkák közt, hanem diszós, tiszta mentőkocsin szállítják az utcákon végig. A mentőkocsi 1600 koronába került.

A városi főorvos gondoskodik arról, hogy 17 városi tűzoltót a mentő kötelességére, az első segélynyújtásban való eljárásra teljesen kiképezett. Négy héten keresztül adtak szakértő orvosok ezeknek a legényeknek naponta oktatást és a négy hét után mindegyikük ügyes és megbízható lett a mentés elméleti és gyakorlati dolgaiban. Így jutott a város 17 kiképzett mentőhöz, akik fontos és közhasznú működésüket felváltva fogják végezni. A tűzoltással amúgy sincsenek megerőltetve.

A közönség örül a nemes intézmény létesülésének és tapsol a városi tanácsnak és a város orvosainak.

De nem Debrecenben, hanem — Szegeden!

Debrecen városa, a Szent Mihály fogatát oda nem adja. Kegyelettel ragaszkodik ősi intézményeihez.

*

Fauszt Elek, a debreceni pénzügyigazgató, ugyancsak csavarja a reá bízott állami prést. Parancso'ják, hát muzsáj! Utóvégre az államnak is élni kell.

Amennyire hatalmában van, mindig előszéken az adófizetőkkel. Nincs nap, hogy adóügyekben valamely kérelemmel ne forduljanak hozzá. Egyik lezállítást, a másik halasztást kér. Teljesítik is, ahol csak lehet!

Egyik ismerőse a minap azt kérdezte tőle, melyik telek van Debrecenben leginkább megterhelve az adó miatt?

Fauszt Elek nagyon hamar készen volt a tragikomikus válaszszal?

— Hogy melyik telek van leginkább megterhelve az adó miatt? Hát — Fausztelek!

*

A város közigazgatási bizottsági ülésén Fejér Ferenc dr. kérdést intézett a tiszti főorvoshoz, hogy szokott-e eljárni a pékekhez.

— Nincs tisztaság a pékeknel. Piszkos, nyers és amellet feltűnően kicsi a kifli meg a zsemlye.

— Annál nagyobb a pékek palotája, — jegyezte meg Márk Endre.

— Nekem elég jó süteményt hoznak, — nyugtatta meg a felszólalt Sár-vary főorvos.

Magába meg bizonyosan azt gondolta:

— Az ilyen felszólalásokkal menjetek a pékhez.

Lamprecht urék meg csak annyit jegyeztek meg erre:

— Látszik, hogy a városházbeli uraknak nem sok a sütnivalójuk!

Maró.

H I R E K.

A budapesti meteorológiai intézet jelentése.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, szeptember 5-én. Egyelőre még hűvös idő várható, elvélve — inkább csak délkeleten — esővel,

* Várady Károly elutazása. Várady Károly, a székesszéki kerület új főigazgatója ma utazik a fővárosba, hogy a miniszter kezébe letegye az esküt.

* Esküvő. Weszter István helybeli tekintélyes kereskedő és neje Zákó Irén leányát Malvint szombaton vezette ol-tárhoz Szekenderovits Tamás vilmos huszárezredbeli hadnagy. Szele György lelkész eskette össze az ifju párt. Mint tanuk szerepeltek Sesztina Jenő és Smitz Sándor.

* Zsinati képviselők. A főgimnáziumok részéről zsinati képviselővé Dóczy Imre gimn. felügyelő választott, míg a pótképviselősköze új választás lesz Borsos Benő szatmári főgimn. igazgató, és Sinka Sándor debreceni főgimn. tanár között.

* A honvédhuszáraktanya kibővítése. A 2. honvédhuszár ezred parancsnoksága még 1901 év november havában kérte a városi tanácsot, hogy a laktanya kibővítése iránt tegye meg az intézkedéseket. Az ügy a közgyűlés elé került, a közgyűlés megszavazta az előirányzott költségeket, azonban olyan pontot kötött ki, amelybe a honvédelmi miniszter nem akart bele menni. A város újabb felterjesztést intézett a honvédelmi miniszterhez, de válasz még nem érkezett. A 2-ik honvédhuszár ezred parancsnoksága ismét megsürgette a városi tanácsot a laktanya kibővítése iránt, sőt azt is mondja, ha a város a kibővítést nem eszközli, az ezredparancsnokság kénytelen lesz a miniszterhez előterjesztést tenni az ezred elhelyezése iránt. A tanács tegnapi ülésében kimondta, hogy a laktanya kibővítését már 3 év előtt elhatározták, de míg a honvédelmi minisztertől az iratok le nem érkeznek, végleges választ az építés megkezdésének idejére nem adhat.

* A debreceni Torna egyesület előkötől vett értesítése szerint, az egyesület ez évi országos amateur-torna és atletikai

versenyét az egyesület nagyerdői sporttéren, nagyságos Kovács József ur, Debrecen szab. kir. város polgármesterének védnöksége alatt, f. évi október hó 2-án, vasárnap tartja meg. Az egyesület választmánya e verseny előkészítésén már serényen munkálkodik, amennyiben több fővárosi és vidéki tornaegylet e versenyen való közreműködését már megígérte a verseny úgy mint a tavaly rendezett verseny igen érdekes lesz. Az összetett tornászati főversenyen kívül e verseny érdekesebb száma, Debrecenben eddig még be nem mutatott kalapács hajítás lesz amelyre az egyesület választmánya a Debrecen bajnokságát írta ki. E verseny győztese a bajnoki szallagot díszített ezüstéremmel és Debrecen sz. kir. város tiszteletdíját nyeri el. A verseny egyes számai a következők:

1.) 100 méteres sík futás. 2.) Távolugrás.

3.) Rudugrás, 4.) kötélmászás. 5.) Sujdobás.

6.) Összetett főverseny, 7.) Diszós dobás.

8. Vivás, 9.) Kalapács hajítás. 10.) Magasugrás. 11.) 402. méter. síkfutás.

Eddigi megállapodás szerint kísorsolásra kerülnek következő díjak:

1.) Debrecen sz. kir. város tiszteletdíja.

2.) Az egyesület elnökeinek tiszteletdíja.

3.) Ifj. gróf Waldeck Frigyes h. huszár főhadnagy tiszteletdíja.

4.) Debrecen város hölgyeinek tiszteletdíja.

5.) Debrecen város sportpártolójának tiszteletdíja.

Ezenkívül 3 díszített, 7 nagy 18 db. kis ezüst és 9 bronz érem.

Az egyesület esetleg még felajánlandó tiszteletdíjakat vagy ilyenekre szóló adakozást köszönettel fogad el.

* Új szövetkezet. A helybeli szobafestők szövetkezetet akarnak alakítani. Ebben az ügyben tegnap előterjesztés volt és 12-én délután az ipartestületen nagy gyűlést tartanak, melyen megalakuláson kívül a szervezési szabályzatot is megalkotják. A szövetkezet az Országos Központi Hitelszövetkezetnek tagja lenne, márciustól novemberig dolgoznék, míg télen át szünetelne. A szövetkezeti szakcsoporthoz fizetné a mestereket és segédekét, beszerzés a munkához szükséges anyagot és vállalná a munkát. A megalakuláshoz 15 tagnak kell aláírni összesen 75 hetétet.

* Népfölkelők jelentkezése. Az 1904. évi népfölkelési időszakai jelentkezések napjait Hajdumegye központi járásában a következőleg állapították meg: Október 3-án az egyekiek (128), a tiszacsegeiek (116) Egyeken; Október 4-én a balmazujvárosiak (427) Balmazujvárosban; Ok-

HOL lehet kevés pénzen nagy bevásárlást tenni? Tengyen egy legkisebb próba bevásárlást

LEBOVITS ZSIGMOND

előnyösen ismeri saját készítményü női-és férfi cipő áruházában. Csapó-utca 5. hol mérett utáni rendelések is jó anyagból pontosan készíttetnek el.

tóber 13-án a hajdusámsoniak (107), a mikespércsiek (52) és a vámospécsiek (87) Debrecenben a honvédlaktanyában.

* **Beiratások.** A róm. kath. iskolákban bevezették a beiratásokat. A kegyesenitörvények főgimnáziumába 434 tanuló iratkozott be. A Svetits intézetnek több, mint 600 növendéke van. A róm. kath. fiú és leányiskolák tanulójának létszáma 1114.

* **Máriapócsi bucsu.** Az ez évi őszi Máriapócsi bucsura pénteken 9 én reggel indulnak el. Most mennek a bucsusok 10-szer Máriapócsra. A vezetők záródok bóttal és nemzetiszínű karszalaggal mennek.

* **Országos gyümölcskiállítás és gyümölcs vásár.** Az orsz. magy. Kertészeti Egyesület f. é. október 2—12-ig Budapesten gyümölcskiállítást és vásárt rendez. E kiállítás nem lesz csak tanulmányos; hasznos is, mert főleg fektetve van a kereskedelmi érdekekre — megmutatni a kivitelképes gyümölcsünket, annak csomagolását, és úgy a belföldön, mint külföldön piac megszerzésére.

Az O. M. K. E. elkövet mindent, hogy ezen hazánknak nagyon hasznos kiállítás és vásár fényes eredménnyel sikerüljön.

A magyar gyümölcs már ez évben Düsseldorf nagy kiállításán is nagy érdeklődésben emelkedett, és ennél fogva kívánatos, hogy minden gyümölcstermelő használja fel ez alkalmat, mert érdekébe áll, hogy e kiállítás és vásár fényesen sikerüljön.

A kivitelképes gyümölcsnek célszerű csomagolási eszközök és bemutatva lesznek. A gyümölcs feldolgozásra is gondolván, és ez is lesz bemutatva, ép úgy mint friss gyümölcs, piaci cikket képviselve.

A program főpontjai a következők:

- I. Kereskedelmi gyümölcs termelés;
- I. Kereskedelmi gyümölcs külföldre való szállításra alkalmas csomagolással.
- II. Gyűjteményes kiállítás.
- III. Egyes gyümölcsfajták bemutatása (a legjobb kereskedelmi fajok alma és körte).
- IV. Különböző gyümölcsnemek.
- V. Szőlő.
- VI. Cserépen nevelt gyümölcsfák.
- VII. Ujdonságok, saját előállítású gyümölcsfajták.
- VIII. Gyümölcsasztal díszítések.
- IX. Feldolgozott gyümölcs.
- X. Csomagoló anyag.
- XI. Gyümölcsfeldolgozó gépek és eszközök.
- XII. Konyhakerti termények és dísznövények.

Gyümölcsvásár az O. M. K. E. felügyelete és ellenőrzése alatt rendezetik; az egész kiállítás tartama alatt és utána 2 napig tart.

Az O. M. K. E. közvetíti a vevő és eladó közt és eladást és máris értesítette körülbelül 350 jelentékenyebb nagyobb külföldi gyümölcskereskedőket a kiállítás és vásárról.

Végre megjegyzendő, hogy e kiállítás és vásár rendezőség oly kellemes helyzetben van, hogy földmivelésügyi miniszter ó nagyméltósága a védnökségét elfogadta és állami díjakat is kegyesen átengedte.

Bővebb felvilágosítással szolgál az O. M. K. E. Budapest, Koronaherceg-utca 16. sz. vagy Heykál Ede fűvészkert főkertésze, helyben.

* **Évkönyv.** Megkaptuk a Zenede 1903—4-ik tanévről szóló évkönyvét. Az

első 25 oldal a múlt tanév története és és a statisztikai adatok foglalják el. Drumár János, zenedei tanár közlésében. A zenedének a múlt évben összesen 229, vagyis az előző évhez képest 27 el több növendéke volt, kik közül volt 140 leány növendék, 89 fiúnövendék. Az osztályzatot illetőleg 60 nyert kitűnő érdemsorozatot, díszretest 109, jót 70, elégségest 27, nem kielégítőt 4. Különösben részesítettet 67 növendék. Tandíjkedvezményben részesült egészben vagy részben 25. A növendékek nemzetiségre nézve mind magyarok voltak, közülök 193 helybéli, 36 nem helybéli. A zenetörténeti ismeretek célja és előnyeiről értekezik Drumár János, ezután következik a jövő tanévi értesítő.

E szerint a debreceni Zenede 43 ik tanéve folyó 1904-ik évi szeptember hó 12-én veszi kezdetét s tart jövő évi június hó végéig. A Zenedébe növendékül az vehető fel, ki a 8-ik életévét betöltötte és magyarul olvasni írni tud s a számolás elemeivel ismeretes.

Az 1904—1905-ik tanévre való felvétel szept. hó 8 től 12-ig a Zenede helyiségében délelőtt 11-től 1 óráig eszközöltetik.

Végül utasítás van a növendékek magaviseletére és a tantervre nézve ez évkönyvben. A karének rég óhajtott tanzékét sikerült felállítani az igazgatóság-nak s ennek ellátására Slusz Lajos tanárt megnyerni a jövő tanévre.

* **Tűz a tanyán.** Vasárnap délelőtt 9 óra után tűz ütött ki Budaházy Gyula tanyáján a sámsoni határban. A lángok elhamvasztották a lakóházat, cselédházakat és más melléképületeket. A kár jelentékeny. A tűz keletkezésének okát a csendőrség pühatolja.

* **Halálozások.** Debrecen város halottai az elmúlt napon a következők: özv. Sárkány Mihályné ev. ref. 74 éves, Kutas Károly ág. ev. 21 éves, Rekita Györgyné róm. kath. 27 éves, özv. Csillag Jánosné ev. ref. 82 éves, Szigeti Lőrészabét ev. ref. 6 hónapos, Veress István ev. ref. 15 hónapsz, Balogh Erzsébet ev. ref. 20 éves, Kovács Sándor ev. ref. 71 éves, Varga Julianna ev. ref. 4 hónapos, Kun Sándor ev. ref. 47 éves.

* **Lopás a vasuton.** Róth Lajos szilágysomlyói melomtulajdonos a fővárosba utazott. Vámospércs és Debrecen között észrevette, hogy 400 koronát érő arany órája láncostul eltűnt. Jelentést tett a debreceni rendőrségen. A vasuti tolvajt keresik.

* **Az iparosok megadóztatása.** A pénzügyigazgatóság az ipartestületet megkereste, hogy tegyen jelentést arról, melyik iparos hány segéddel dolgozik. Az ipartestület ezt a megkeresést érdeemesnek találta és feliratott intézett a kereskedelmi miniszterhez. A kereskedelmi miniszter átírt a városi tanácsnak, hogy az ipartestületet utasítsa, hogy a pénzügyigazgatóság megkeresését teljesítse. Miután az ipartestület nem tett eleget a miniszter utasításának, az ügyet a városi tanács átteszi a pénzügyigazgatóság és erről a kereskedelmi minisztert értesíti.

* **Mémlótulajdonosok figyelmébe.** A m. kir. földmivelésügyi miniszterium körrendelete értelmében fölhívtnak a mémlótulajdonosok, hogy eladásra szánt méneiket a f. é. szeptember hó 17 napján a lóvásártéren tartandó vásárra saját érdekükben hajtsák fel, hol a vásár esz-

közlését egy miniszteri kiküldött fogja teljesíteni. Debrecen 1904. szeptember 5. Dr. K. Tóth Mihály, mezőrendőrkapitány.

* **Tűz.** Ma délelőtt a Burgondia-utca 6. számú háznál tűz ütött ki. Balogh Sándor gazdálkodó istállójának tetete gyulladt ki. A tűzoltóság azonnal kivonult s a tüzet elfojtotta. A kár alig 100 korona.

* **A magyar királyi államvasutak és az illetékes székes fővárosi kereskedelmi testületek támogatásával létesített díj-szabási tanfolyam a folyó tanévben immár kilencedszer megnyílik. A tanfolyamra hivatalosan, kereskedőknek alkalmasnak nuzjtni, hogy a vasuti áru fuvarozási ügyletekhez szükséges fontosabb tudnivalókat rövid idő alatt gyakorlatilag elsajátítsák.**

A nyolc év alatt elért eredmények, melyekről a budapesti kereskedelmi akadémia évi jelentései is beszámolnak, remélni engedik, hogy ezt a házagpótló intézményt az illetékes körök saját érdekükben az idén is fel fogják karolni.

Az előadásokat ezuttal is Gondos József a kereskedelemügyi magyar királyi miniszteriumhoz berendelt államvasuti ellenőr október—november hónapokban hetenkint két esteli órában fogja tartani a kereskedelmi akadémián. A beiratások hétköznapokon délután 5—8 óra között történnek a Magyar vasuti és hajózási klub könyvtári helyiségében. (VI. Andrassy ut 69 sz.)

Budapest, 1904. évi augusztus hó 31-én.

A magyar királyi államvasutak Igazgatósága.

LETZTER JÓZSEF fényképészeti festészeti és fényképnagyítási műterme Piac-utca 44. dr. Ujfalussy-ház. Allandó fényképkiallítás a műterem kapubejáratánál levő kirakatokban.

x. Iskolai növendékek részére füzetek, körzők, rajztáblák, vonalozók, festékek, zsebkések stb. különféle iskolai szerek egyedüli nagyraktára a legolcsóbb árakban Pongrácz Géza papírraktárában Piac-utca 7. Bika szálloda mellett.

* **Tankönyvek bekötését** Dávidházy Kálmán könyvkötészete Fűrészker-utca 9. szám alatt a legjobb kivitelben, legolcsóbban készíti. — Ugyanott minden könyvkötészeti és műipari munkák legújabb izlés szerint készíttetnek.

Nyakkendő ujdonságok 1 koronától feljebb Feketénél

Ma este az Arany Bika kávéházban Rácz Károly zenekara játszik.

szilárd és folyékony

Sarg-féle Szappan

Glycerin

a bőrt fehérré és gyöngéddé teszi

Mindenütt kapható.

Glycerin szappan

ugy felnőtteknél, mint gyermekeknél a leggyöngébb korban a legkitűnőbb tisztító szerek bizonyult. Ismert tekintélyek, mint dr. Hebra tanár Schandlbauer, Frühwald, Breus Károl és Gusztáv, Schandlbauer stb. . . állta legjobb eredménnyelhasznált.

SZÍNHÁZ.

— (A máramarosszigeti előadások.)

Makó Lajos debreceni színtársulata lakadatlan sikerrel folytatja előadásait. Az egymást követő ujdonságokra folyton megtelik a színház. Makó Lajos mindazonáltal kérte a színügyi bizottságot, hogy az évad korábbi befejezését fontos okainál fogva engedje meg. A színügyi bizottság teljesen méltányolta a felhozott indokokat, bár aggodalmát fejezte ki az iránt, nehogy az évad korábbi befejezése a jövőre nézve praecedenset képezzen. Csakis ennek világos kijelentése mellett teljesítette a kérelmet, úgy azonban, hogy legalább hatvan előadás legyen a délutániakkal együtt, s így az utolsó előadás szept. 19-én lesz. Hogy ezt a debreceni színház megnyitása mely napon fogja követni, arról Makó igazgató még nem adott ki jelentést.

* **Az ország színészei.** A Országos Színészegyesület most teszi közzé tagjainak névsorát, amely nagyon érdekes adatokat tartalmaz. Igazolja azt hogy nagyon sok a színész, ami azonban nem jelenti egyszersmind azt is hogy a színészanyag megfelelő. Nagyon sok a kardalos, nagyon sok a kis társulathoz való színész, míg a nagyobb vidéki színtársulatok igazgatóinak keresve kell keresniük a jó színészeket. Az egyesületnek rendszeres nyugdíjkepes tagja van 1186, nyugdíjigény nélküli tagja 70, gyakorlatos 175, főlvet, de könyvét még ki nem váltott, tagja 189, nyugdíjas 155. Özvegyi segélyt 10 özvegy élvez és mintegy 25 árvát nevel az egyesület.

TÁVIRATOK.

A japán orosz háború.

A mandzsuriai haretérről.

London, szeptember 5.

A Standard tudósítója jelenti: A Liaojangi ütközet még nem döntötte el a háború sorsát. Oyama főmarsall elrendelte a japán hadsereg egyesülését, hogy újból támadjanak. Kuroki oszlopai ez okból nyugatfelé haladnak Liaojang felé.

London, szeptember 5.

Alexejew helytartó megbetegedett.

Berlin, szeptember 5.

Stackelberg hadseregének bekerítéséről még nem érkezett hír. Ha azonban az erről etterjedt hírek valóknak bizonyulnak, akkor az orosz seregnek Mukdenke való visszavonulás aligha fog sikerülni. A jelek arra mutatnak, hogy a japán hadak ezt a visszavonulást lehetetlenné teszik. A Jalutól kezdve Liaojangig az oroszok visszavonulásban vannak. Ha Stackelberg huszonöt ezer főből álló serege csakugyan be van kerítve, akkor vége a visszavonulási taktikának s valószínűleg vége lesz hamarosan a háborúnak is.

London, szeptember 5.

Liaojangból érkezett táviratok szerint a pályaudvar környéks lángokban

áll. Az oroszok — régi taktikájukhoz híven — mindent felgyújtottak, amit nem tarthattak vagy nem védelmezhettek meg. A pályaudvarhoz közel levő nagy raktárakat gyújtották föl első sorban, ahol nagy mennyiségű élelmiszer és ruházat volt felhalmozva. A lángok gyorsan terjedtek, úgy hogy a pályaudvar egész környéke tüztengerré változott át. Az orosz csapatok azután teljesen visszavonultak Liaojangtól. Ezalatt azonban Kuroki tábornok merész kanyarullattal megkerülte Liaojangot. A harc tovább húzódik Liaojangtól délre és nyugatra, a japánok szakadatlanul támadnak és mind erősebben nyomulnak előre. Oyama főhadparancsnoknak az a célja, hogy az orosz hadsereget ne engedje lélekzethez jutni és visszavonulása rendjét is lehetőleg megzavarja.

Tokió, szeptember 5.

A „Daily Telegraph“ tudósítója jelenti 4 éről: A legfőbb haditanács lényegesen kiegészítette a haditerveket. Oyama tábornagynak utasítás ment, hogy az oroszokat minden erejével üldözze s pilanattyi pihenést se engedjen Európáknak. A legfőbb haditanács idejét látja annak, hogy más oldalon is felvegyék az offenzívát. Eddig két hadtestet hajóztak be, hogy Sachalin szigetére vigyék. Egy Kölnből érkezett jelentés szerint a két hadtestet vivő hajók már utban is vannak, mert a hajók csak a liaojangi ütközet eldőlését s a győzelmi hírt várták be, melynek vétele után nyomban kiveztek a tengerre.

Tokio, szept. 5.

A japánok összes vesztesége a liaojangi ütközetben 19 000 ember.

Port-Artur ostroma.

London, szeptember 5.

Mint a Daily Telegraph jelenti Csifuból, Port-Artur bombázását éjjel napnap folytatják. Egy napon 120 gránát esett a városba, többnyire nyílt terekre. Az orosz hadihajók ágyúzzák a japán állásokat.

Lujza hercegnő.

Bécs, szept. 5. Udvari körökben azt beszélik, hogy a király látogatása Mária Valéria főhercegnőnél, akinek nagy befolyása van a királyra, Lujza hercegnő szokásával van összefüggésben. Mattasich ügyvédje, dr. Stimmer Bécsből kiutasa után utazott s állandóan távirati összeköttetésben áll dr. Bachrach ügyvéddel. Koburg herceg jogtanácsosával. Így aligha titok a bécsi udvari körök előtt Mattasich tartózkodási helye. Azonban titokban tartják s lehetőleg keveset beszélnek az ügyről nyílt színen. Lujza hercegnő hollétééről azonban nem tudnak.

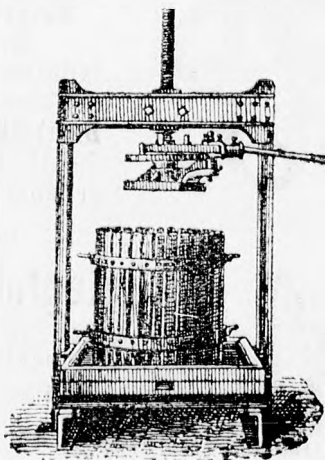
Drezda, szept. 5. Ittani hírek szerint Lujza hercegnő Mattasichsal Párisban van Koburg Filop herceg kártérítésére a marsalli hivatal elállott Lujza hercegnő üdötetéséről és így minden bírói eljárás elmarad.

Az automobil áldozata.

Salzburg, szeptember 5. Erlanger Károly báró automobilja összeütközött egy közuti kocsival. A báró kiesett az automobilból és szörnyet halt. A fűtő agyarázkódást szenvedett.

Tűzhalál.

New York, szept. 5. Az Attornay utcában ma egy bérház leégett. 14 ember életét vesztette, 20 megsebesült. A szerencsétlenül jártak mind orosz zsidók. A katasztrófa arra vezetendő vissza, hogy a ház on átalakítást végeztek s ezért a vészletrák el voltak távolítva.

URSUS

a legtökéletesebb borsajtó!

Az Ursus borsajtó kiváló előnyökkel bír: Vasgerenda és szabadalmazott nyomó fejszerkezet által a lehető legmagasabb nyomáserő, csekély embererő igénybevételével érhető el.

Az Ursus borsajtó alj-része fából van a vasgerenda szerkezetbe illesztve, hogy a szőlő lé vasrészekkel nem érintkezik s így a bor megfeketedése nem fordul elő.

Az Ursus borsajtóból a törköly egy darabban vehető ki.

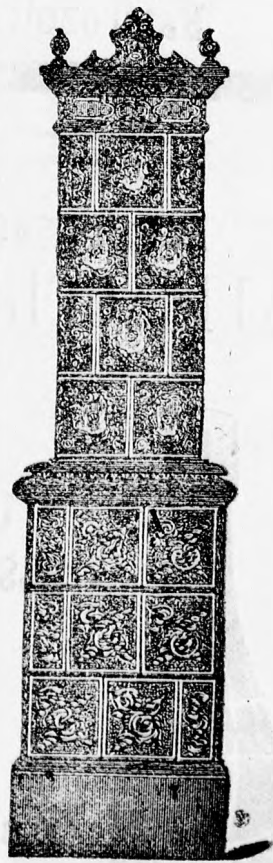
Az Ursus borsajtó szerkezete felülmulhatatlan szolid és erős.

Porcellán kályhák budweissi és honi gyártmányban Meidingi rendszerű és öntött vaskályhák és legjobb minőségű kályhák. Cserépkályhák átrakásánál a fűtőképesség tetemes emelésére és a lakás gyors felmelegítésére a feltűnést keltő új találmányu Multiplikator betétet felelősség mellett ajánlom.

Füüdökadák és vasbutorok nagy raktára!

Tóth Gyula

DEBRECEN,
Piac utca 20. és 27.

NOXIN

Cipő créme

(törvényileg védve)

sevró és kid box-kalf-bőr lényeg-
sítéséhez. a bőrt puhítja és víz-
áthatatlanná teszi, annak tükör-
fényt kölcsönöz. Kapható drugá-
riákban, jobb cipőüzlet, bőrká-
reskedés, festék és fűszerüzletek-
ben.

'URANOS' vegyészeti gyár
HOCHSINGER TESTVÉREK.
Budapest, VI. 5. Rózsa-utca 3.

Iskolás

fiúk és leányok

részére kész fehérneműek, ágy-
neműek, matrác, ágyterítők
paplanok, flaneltakarók, ha-
risnyák és zsebkendők nagy
választékban és csakis első-
rendű minőségben

Kardos Lászlónál
Debrecen, Kossuth-u. 9.

Kitűnő faj

CSEMEGE

S Z Ö L Ö

Kardos László
sétakerti telepéről

k a p h a t ó a

városháza s a r k á n

felállított sátorban.

(Zádor Lajos üzlete mellett.)

szakszerű munka mégis
a legelőcsébb. Villamos
berendezések kizárólag

FÖLDVÁRI L.

debreceni első electra-
mechanikus és z i t a
legtartósabban.

Kossuth-utca 1. sz.

az udvarban. Uj berendezé-
seknel másfél évi, javítá-
soknál fél évi díjtalan

Telefon rendbentartás, villamos m-
186. szerek, telefonok, villamos

háziacsengők felszerelése és
villamos zseblámpák raktára. villanyos
háziacsengők és telefonok jókarbantar-
tását évi három koronától feljebb
vállalom.

DONOGÁN és SOMOSSY

Kunz József és Tsa utóda cégél,
Debrecen, Kistemplombazár.

Az iskola idény kezdetével
ajánlják kitűnő minőségű
fiú és leány fehérneműket

harisnya, kötények, matrácok,
paplanok stb. stb. nagy raktárát.
Intézetbeli növendékek-
nek előírás szerint.

Határozott árak!

Ezai gyártmány! KLEINOSCHEG SEC

UJDONSÁG
ELSŐ MINŐSÉGŰ
PEZSGÓ

KLEINOSCHEG testvérek
csász. és kir.
udvari szállító pezsgő
pincéi
BUDAFOK.

SPECIALISA

sérvkötőkben

Ujdonság! Kétoldalu — 24 korona.

Cs. és kir. szab. Keleti-féle „Gummi-sérvkötő”

szarvasbőr védővel és biztonsági övvel különösen gyenge és nyomást nem ke-
velő egyéneknek kitűnő szolgálatot tesz, éjjeli használatra melegen ajánlható

Ara: Egyoldalu 10 korona. — Kétoldalu 20 korona.

Sérvkötők valódi angol acél rugóval egyszerű de igen szokás-
és tartós kivitelben! Árak 6—8—10 korona.
Testgyógyászati gyáramban teljes jótállás és leg-
jutányosabb árak mellett készülnek továbbá

Műlájak és műkezek amputáltak részére.

Műújak és egyenesartók ferdénnöttek részére.

Járó és lámgépek, czomb-, térd- és bokazület gy-
ladásnál stb. Haskötők, gyomorhaj, vándorvese, köl-
döksérv és lógó has ellen 7—24 koronáig.

Havibajkötők 5—11 koronáig, Gumigöröser harisnya-
3—15 koronáig, heretartók, 0.50—4 koronáig (Sus-
pensor) stb.

Legújabb szerkezetű

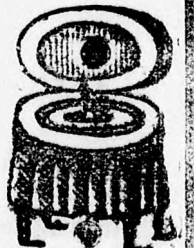
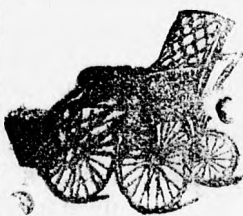
Betegtoló-kocsik és székek

láb badozók és rokkantak számára elismert leg-
jobb minőség, eredeti gyári árak mellett!

Ujdonság

Igen célszerű

Cs. és ko. sz. szagfalan higienikus szobaür-
szék (cset) legmentesen zárható fedéllel

sebotpapir-tartók, eredeti angol klosetpapiros, higienikus köpöcsészék, irrigátorok, fecskendő-
gömlők, inhaláló-gépek, póscsapok (katheter.) valamint a betegápoláshoz és betegkényelemhez
való összes cikkek gyári raktára.

Fontos

cséplőgéptulajdo-
nosok részére! !
Gummi! Valódi francia óvszer-különlegességek eredeti párisi csomagolásban Orvosok-
ajánlva! Feltétlenül biztos és ártalmatlan Árak Gummi 2—12 koronáig. Bal-
hólyag 6—12 koronáig.

Női óvszerek (Pessarium oclusivum) Mensinga tanár új módszere szerint, több mint
100-szor használatra. Orvosi rendeletre adatik ki Ára kor. 2—5. Beve-
zettő készülék hozzá kor. 3. Női biztonsági szivacs, ára tucatonként kor. 4—12.

Legújabb 1903—4. évi körülbélül 3000 díszes
ábrát tartalmazó árjegyzéket titoktartás mellett
küld ingyen és bérmentve.

Keleti J., műszergyáros Budapest, IV. Koronaherceg-u. 17.

(a főtisztelendő Servita-rend zárda-palotában.)

Gyár: Központi városház. Alapítva 1878.

Figyelmeztetés! Ezen hirdetésre való vontakozással, továbbá ezen hirdetésny b-
küldésével 20 kor. felüli bevásárlásnál — Gummiárunknál 20 szág-
zaléknyi kedvezményt nyujtek.